

Kokousmuistio

3.3.2025

VN/24181/2023

Uhripoliittinen toimenpideohjelma -hankkeen ohjausryhmän kokous (3)

Aika 5.2.2025 klo 14–15.30

Paikka Teams

Osallistujat Ville Hinkkanen, oikeusministeriö (pj.)
Anne Hallavainio, oikeusministeriö
Jari Keinänen, sosiaali- ja terveysministeriö
Mervi Sarimo, oikeusministeriö (siht.)

Asiantuntijat: Venla Roth ja Pauliina Sillfors, oikeusministeriö

Poissa: Heidi Kankainen, sisäministeriö

Asialista

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.05. Todettiin, että Heidi Kankainen on poissa ja että työryhmän ehdotusta koskeva asia varmistetaan häneltä erikseen.

2. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin etukäteen toimitettu asialista.

3. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Hyväksyttiin etukäteen toimitettu edellisen kokouksen (27.11.2024) muistio.

4. Rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoituksen turvaamista selvittäneen työryhmän ehdotus ja sitä koskevat jatkotoimet

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Uhripoliittisen toimenpideohjelman rahoitustyöryhmän ehdotuksia esitteli työryhmän puheenjohtaja Venla Roth. Työryhmän yksimielisesti hyväksymä ehdotus oli toimitettu ohjausryhmälle etukäteen. Roth kävi läpi työryhmän tehtävät sekä lähtökohdat työryhmän työssä ja oikeudellisessa arvioinnissa. Hän esitteli työryhmän ehdotukset rikosuhrimaksujen kertymien kohdentamisesta, erikoistuneen tuen tarjoamisesta, Nollalinjan rahoituksen siirrosta OM:n avustusmomentilta STM:n pääluokkaan ja rahoitustason nostosta sekä työryhmän muut ehdotukset. Jälkimmäiset koskivat uhrien tukipalveluita tarjoavien järjestöjen toiminnan tukemista, työperäisen hyväksikäytön uhrien tukipalveluiden turvaamista sekä selvityksen toteuttamista tukipalveluiden merkityksestä rikoksen uhreille sekä niiden roolista ja vaikutuksesta rikosprosessin sujuvuuteen, oikeusturvaan ja rikosvastuun toteutumiseen.

Ohjausryhmän sihteeri Mervi Sarimo kävi läpi ehdotuksia koskevia mahdollisia jatkotoimia. Rikosuhrimaksujen korotuksista on annettu hallituksen esitys eduskunnalle (HE 220/2024). Korotusten kohdentaminen tukipalveluihin, mukaan lukien Nollalinjan rahoituksen siirto ja korotus, kytkeytyy kehysvalmisteluun ja talousarvioehdotukseen sekä niiden aikatauluihin. Nollalinjan osalta oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön ehdotukset ja perustelut tulee sovittaa yhteen. Erikoistuneen tuen tarjoamista koskeva asia jäisi jatkovalmisteluun direktiivien täytäntöönpanoa varten myöhemmin asetettavissa työryhmissä. Tukipalveluiden merkitystä koskevaa selvitystä voisi olla mahdollista viedä eteenpäin KRIMOn kautta, VN Tutkiva – rahoitusinstrumentilla, oikeusministeriön ns. ad hoc -rahalla (jos määrärahan saanut jokin hanke ei toteudu) taikka virkatyönä. Sarimo kertoi, että työryhmän ehdotuksen julkaiseminen ja tiedotus tapahtuisi samaan aikaan lausunnoille lähettämisen kanssa sen jälkeen, kun oikeusministerin erityisavustajalta on saatu kuittaus lausuntokierrokselle.

Käytiin keskustelua ehdotuksista ja jatkotoimista. Puheenjohtajan mukaan isoin kysymys on, mihin ja miten tukipalveluihin jaetaan lisärahoitusta. Jari Keinänen piti tärkeänä, että rahoitus menisi tahoille, jotka osaavat tuen hoitaa, ehkä yhteistyössäkin. On järjestöjä, jotka toimivat alueellisesti laajasti. Tarvitaan tilanteen mukaista arviointia ja liikkumavaraa. Tulisi myös huolehtia, että rikosuhrimaksujen tuottojen kasvu näkyy sekä oikeusministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön puolella. Tältä osin puheenjohtaja totesi, että rikosuhrimaksu ei ole suoraan nettotuloutettava, vaan kyse on normaalista budjettirahoituksesta huolehtimisesta.

Lausuntokierroksen osalta Roth viittasi huhtikuussa toteutettuun järjestökuulemiseen todeten, että erityisesti tulisi kuulla niitä tahoja, joita asia koskee. Keinänen totesi, että kuultavia tahoja voidaan katsoa yhdessä asiantuntijoiden kanssa. Lausuntoajasta katsottiin, että se voisi olla lyhyehkö. Puheenjohtaja painotti, että uhrien tukipalveluiden rahoituksessa ei ole kysymys järjestöjen tai niiden palvelujen tukemisesta vaan ennen kaikkea uhrin asemasta.

Anne Hallavainio kyseli tukipalveluiden vaikutusta koskevan selvityksen toteuttamismahdollisuudesta ja aikataulusta. Puheenjohtaja ei pitänyt virkatyönä toteuttamista todennäköisenä. Keinänen totesi poikkihallinnollisuuden olevan usein toiveena rahoitusmekanismeissa ja ilmoitti STM:n olevan valmis tukemaan selvitystä.

Puheenjohtaja totesi, että työryhmän ehdotus on ohjausryhmän puolelta muuten hyväksytty, mutta SM/Heidi Kankaiselle varataan tilaisuus palata asiaan vielä kirjallisesti. Mikäli ei muuta kuulu, niin voidaan edetä suppealle lausuntokierrokselle.

5. Uhrin aseman parantamista rikosoikeudellisissa menettelyissä tarkastelevan työryhmän asettaminen

Keskusteltiin työryhmän asettamiseen liittyvistä kysymyksistä etukäteen toimitettujen asiakirjaluonnosten (työryhmän asettamispäätös, nimeämispyyntö) pohjalta.

Puheenjohtaja mainitsi, että ainoa sisällöllisesti välttämätön kysymys liittyy järjestelmällisen häirinnän (maalittamisen) kohteeksi joutuneiden virkamiesten ja työntekijöiden tukeen. Työryhmään tulisi harkita edustajia valtiovarainministeriöstä ja työmarkkinalaitoksesta.

Todettiin, että oikeusministeriössä ollaan asettamassa myös työryhmää valmistelemaan naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjuntaa koskevan direktiivin (nkv-direktiivi) täytäntöönpanoa. Oikeusministeriöstä oli esitetty toivomus, että ohjausryhmä voisi käydä keskustelua siitä, miltä osin direktiivin täytäntöönpanon liittyviä kysymyksiä voisi edistää muualla kuin suunnitteilla olevassa lainvalmistelutyöryhmässä. Olisiko mahdollista toteuttaa STM:n hankkeissa tai rikosprosessityöryhmässä? Sihteeri painotti, että rikosprosessityöryhmän asettamista koskevassa luonnosasiakirjassa kytkös on mainittu vasta luonnoksena, joka vielä muuttuu ja jota tulisi täydentää.

Keinänen oli sitä mieltä, että olisi järkevää olisi pitää direktiivin täytäntöönpano yhden ministeriön päävastuulla siten, että asetetaan ohjausryhmä ja kytketään alatyöryhmiä. Koordinoinnin tulisi tapahtua siellä, jossa vastuu. Hänen mielestään rikosprosessityöryhmän tehtävissä mainittu [direktiivien täytäntöönpanoon liittyvä] kaneetti on ok, mutta tehtävissä on kyse kokonaisuudesta, joka tulisi pitää erillään implementoinnista.

Käytiin keskustelua työryhmän mahdollisista jäsenistä luonnoksen organisaatioluettelon pohjalta. Hallavainion mielestä oikeuspalveluvirasto riittäisi, ei tarvita oikeusaputoimistoa. Suomen Asianajajaliitto on hyvä olla. Todettiin, että myös THL on hyvä olla. Roth toi esiin, olisiko kokoonpanossa hyvä olla tutkijoita tai tutkimuslaitoksia.

Puheenjohtaja nosti vielä esiin kysymyksen, ovatko asetuksessa olevat uhriryhmät asianmukaiset.

Jatkotoimista sovittiin, että asiakirjoja muokataan tältä pohjalta kirjallisella menettelyllä.

6. Muut mahdolliset asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous

Päätettiin, että edetään kirjallisella menettelyllä siihen asti, kunnes ohjausryhmässä on taas keskusteltavaa. Kokousajankohtaa ei vielä päätetty.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.25.